Mattilsynet

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Tilsyn og oppfølging av brudd på dyrevelferdsloven i landbruket

11.11.2016

Anne Marie Jahr
Seksjonssjef dyr Romerike og Oslo

Hva skal vi snakke om?

- Litt om Mattilsynet – organisering og oppgaver
- Dyrevelferdsloven
- Virkemidler som Mattilsynet kan bruke
  Hvordan vurderer vi?

Organisering av Mattilsynet

Tre eierdepartementer

- Landbruks- og matdepartementet (LMD)
- Nærings- og fiskeridepartementet (NFD)
- Helse- og omsorgsdepartementet (HOD)

To forvaltningsnivåer;

- Hovedkontoret
- Regionene – Nord, Midt, Sør og Vest, Øst og Stor-Oslo

- Avdelinger (32)
- Kontorsteder (60)

- Region Stor-Oslo er organisert mer på fag enn de andre.

Samfunnsoppdraget

- **Sikre** helsemessig trygg mat og trygt drikkevann
- **Fremme** god helse hos planter, fisk og dyr
- **Fremme** god dyrevelferd og respekt for fisk og dyr
- **Fremme** helse, kvalitet og forbrukerhensyn langs hele matproduksjonskjeden
- **Ivareta** miljøvennlig produksjon
- **Ivareta** hensynet til aktørene langs matproduksjonskjeden – herunder markedsadgang
- Arbeide for å nå målene i andre lover vi forvalter.

Mattilsynet forvalter 6 lover

- Matloven
- Dyrevelferdsloven
- Dyrehelsepersonelloven
- Kosmetikkloven
- Planteforedlerloven
- Husdyravlsloven

§ 1. Formål

- fremme god dyrevelferd
- fremme respekt for dyr

<u>Ansvarlige:</u>
- Dyreholder
- Enhver

§ 3 Generelt om behandling av dyr

- Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker.
- Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

§ 5 Varsling

- Enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet.

- Varslingsplikt – taushetsplikt?

- Helsepersonell og andre* som er underlagt lov om taushetsplikt, er fritatt for varslingsplikten.
  De har imidlertid en rett til å varsle.

  * andre: dyrehelsepersonell, politi, brannvesen, ansatte i barnehager, skolevesen etc.

§ 6 Krav til kompetanse og ansvar

- Dyreholder skal sørge for at dyr blir ivaretatt av tilstrekkelig og faglig kompetent personell.
- Andre skal ha nødvendig kompetanse til den aktiviteten de utfører.
- Foresatte skal ikke la barn under 16 år ha selvstendig ansvar for dyr.
- Dyreholder skal ikke overlate dyr til personer det er grunn til å tro ikke kan/vil behandle dyret forsvarlig.

17 forskrifter med kompetansekrav, både med og uten formelle krav.

§23 Dyrs levemiljø

- Dyreholder skal sikre at dyrets miljø skal gi god velferd ut fra artstypiske og individuelle behov, herunder naturlig atferd.

- Dyr skal ha adgang til trygt og egnet tilholdsrom utenom normal beiteperiode.

§24 Tilsyn og stell

Dyreholder skal sikre at:

- Fôr, beite og vann er av god kvalitet
- Dyrene beskyttes mot skade, sykdom, parasitter og andre farer
- Spreding av smitte begrenses
- Dyrene er tilstrekkelig tamme

§30 Tilsyn og vedtak

- Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte vedtak

- Stortinget har bestemt at:
  - Vi skal ut og kontrollere virksomhetene.
  - Vi skal bruke virkemidler.
  - Vi skal bruke ressursene der konsekvensene er størst.

- Mattilsynet oppnevner dyrevernnemnder
  Nemndene er en del av MT uten egen vedtakskompetanse, skal ivareta legmannsskjønnet.

Tilsyn med dyrevelferd er et prioritert område i Mattilsynet

- Risikobasert - bruke ressursene der det er størst risiko, der konsekvensene er størst.
- Uanmeldt tilsyn = varsel til dyreholder < 30 min før
- Avvik = brudd på regelverket
- Grovt sett avvik i 1 av 3 saker
- Dårlige dyrehold må løftes/utvikles eller avvikles
- Grov vanskjøtsel: Flere dyr er døde eller må avlives pga. manglende fôring, vanntilgang og stell

Forvaltningsloven og offentleglova

- Mattilsynet er tillagt omfattende tilsynsmyndighet og hjemmel for mange og inngripende virkemidler – rettssikkerheten må ivaretas
- Tilsyn og virkemiddelbruk må skje i hht. forvaltningsloven og offentleglova.
- Klagerett og innsynsrett er viktig.
- Vi skal bruke minste inngripende virkemiddel.

Opptrappende og forholdsmessig virkemiddelbruk

- Veilede og påpeke plikt
- Fatte enkeltvedtak om utbedringer § 30
- Ilegge tvangsmulkt (*fremme etterlevelse*) § 35
- Ilegge overtredelsesgebyr (*sanksjon*) § 34
- Ta dyr i midlertidig forvaring § 32
  - tilbakeføres, avlives, omplasseres, selges
- Avlive dyr og avvikle dyrehold (§ 32)

- Gi forbud mot aktiviteter omfattet av loven (*verne dyr*) § 33
- Politianmeldelse – rettssak § 37
  - straff (bøter, fengsel) (forsettlig eller grovt uaktsomt)
  - forbud mot aktiviteter.

§ 33. Forbud mot aktiviteter omfattet av loven

- Mattilsynet kan ilegge nødvendige forbud mot aktiviteter omfattet av dyrevelferdsloven
  - *Aktivitetsnekt*

- Enkeltpersoner kan forbys å holde dyr eller å utføre andre aktiviteter med dyr for en viss periode eller inntil videre.

- Bakgrunnen er hvis en dyreeier:

i. Unnlater å etterkomme vesentlige pålegg
ii. Grovt overtrer bestemmelser i dyrevelferdsloven
iii. Gjentatte ganger …….

§ 34. Overtredelsesgebyr

- «Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av denne loven, kan ilegges et overtredelsesgebyr av tilsynsmyndigheten.»….
- Er en sanksjon for lovbrudd som har opphørt, og der politianmeldelse ikke anses relevant.
- Ment å virke forebyggende mot senere/framtidige regelbrudd ovenfor både den som har fått ilagt gebyret og andre.
- Ot.prp. 15 (2008-2009) om lov om dyrevelferd uttaler:
  I praksis vil det være mest aktuelt å ilegge overtredelsesgebyr ved mindre alvorlige overtredelser. For alvorlige overtredelser med store konsekvenser er anmeldelse og alminnelig straffeforfølgning mer hensiktsmessig.

Overtredelsesgebyr forts.

- Gebyret skal stå i forhold til overtredelsens alvorlighetsgrad.
- Det kan videre tas hensyn til fortjeneste som den ansvarlige har hatt ved overtredelsen og tilsynsmyndighetens kostnader i tilknytning til kontrolltiltak og behandling av saken.
- Individuell utmåling innenfor følgende grenser:
  - for fysiske personer inntil 20 R, men minst 4 R.
  - for virksomheter inntil 15 G, men minst 7 R.
- R = Rettsgebyr , p.t. 860 kr

§ 35 Tvangsmulkt

- «Tilsynsmyndigheten kan ilegge tvangsmulkt i form av engangsmulkt eller løpende dagmulkt til den som unnlater å etterkomme et enkeltvedtak innen fastsatt frist.»
- Hensikt med mulkt er å tvinge gjennom fremtidig regelverksetterlevelse.
- **Aktuelt som ledd i opptrappende virkemiddelbruk der virksomheten ikke etterkommer krav gitt i underliggende vedtak.**
- Ikke så hensiktsmessig i alvorlige dyrevelferdssaker – bedre med avvikling?
- Tvangsmulktens størrelse fastsettes under hensyn til hvor viktig det er at vedtaket gjennomføres, og hvilke kostnader det antas å medføre.

§ 37 Straff

- *Må foreligge forsett eller uaktsomhet hos den som har overtrådt reglene*
- Forsettlig eller grovt uaktsom overtredelse straffes med bot eller fengsel i inntil 1 år
- Grov overtredelse straffes med fengsel inntil 3 år - ut fra omfang, virkninger og graden av utvist skyld.
- Ikke straffbart å bryte hjelpeplikten, varslingsplikten eller kompetansekravet.

Politianmeldelser

- Når skal vi politianmelde?
- Politianmeldelse er samfunnets strengeste reaksjon

- *Politianmeldelse – forbeholdes svært alvorlige overtredelser*
- *Når handlingen har medført store konsekvenser for dyre velferd.*

- *Politianmeldelse aktuelt i alvorlige saker*
  - ***Politiet** står for etterforskingen,*
  - ***Domstolen** idømmer straff (og aktivitetsforbud)*
  - ***Mattilsynet** gir råd til politi og påtale, er vitne*

Takk for oppmerksomheten!